

Референтна рамка за приобщаващо дигитално образование

Mathilde Ellyton, Samuel Foli, Basel Hammouda,
Jérôme Mallarge, Susanne Durst and Sandra
Rothenberger

Януари 2022

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Резюме

Коронавирусът (COVID-19) демонстрира, че една криза се нуждае от незабавни и решителни действия от страна на организациите, независимо от категорията им. В сферата на образованието, университетите трябваше да преминат към дистанционно обучение почти за едно денонощие. Много от тях не бяха подготвени за подобен преход, което оказва влияние върху образователния процес, както при преподавателите, така и при студентите, особено при тези с по-ограничени възможности. Пандемията промени правилата в сферата на висшето образование и определено може да се каже, че онлайн образованието няма да бъде вече същото, нито като участници, нито по отношение на учебен процес в електронна среда.

Целта на проекта IDEA (Inclusive Digital Education Access: IDEA - "Достъп до приобщаващо цифрово образование") е да подпомогне прехода към по-приобщаващо дигитално образование посредством адаптиране на педагогическия процес. Той е ориентиран към приобщаването, което до голяма степен беше пренебрегвано при онлайн обучението преди пандемията като същественият му принос към предлагането на качествено дигитално образование беше подценяван.

Проектът цели да

- Осмисли и повиши информираността относно значимостта и необходимостта от приобщаване в цифровото образование;
- Изгради система за осигуряване на качеството, която включва приобщаването във всички фази на дигиталния педагогически процес;
- Създаде практически инструменти, които да ръководят преподавателите при развитието на педагогическата им практика.

Докладът „Референтна рамка за приобщаващо дигитално образование“ е резултат от работен пакет, който цели да очертае изискванията за приобщаващо дигитално образование и да установи съществените поуки от наложеното от пандемията преминаване към дистанционно обучение. Данните, върху които се позовава докладът, са събрани посредством поредица от интервюта и мащабно допитване до студенти и преподаватели в страните, участващи в проекта (Белгия, България, Естония, Италия, Полша и Франция).

Резултати

Онлайн обучението се счита за по-гъвкаво и удобно от страна на по-зрелите студенти, докато студентите в началните курсове изпитват сериозни затруднения. В отделни случаи студентите от женски пол, местните студенти и студентите със специални нужди са по-активирани в сравнение с останалите студенти. Съществени недостатъци са намаляващата мотивация и ангажираност на студентите, както и растящото чувство на изолация в следствие на липсата на човешки контакт и трудностите при групови и практически занятия. Липсата на разбиране от страна на някои преподаватели е също така отбелязана.

Учебното съдържание, както и методите на преподаване и оценяване трябва да се преработят, за да са годни в условията на дигитално образование като се заложи повече на практиката и по-малко на теорията. По време на пандемията

преподавателите имаха възможност да изпробват редица дигитални инструменти и методи като някои от тях се оказаха доста успешни при ангажирането и приобщаването на студентите като например разделянето във виртуални групи и използването на чат функциите. Въпреки всичко присъственото обучение продължава да е предпочитаната форма, докато хибридният формат среща неодобрение поради неравностойното положение, което се налага между студентите онлайн и тези в класната стая.

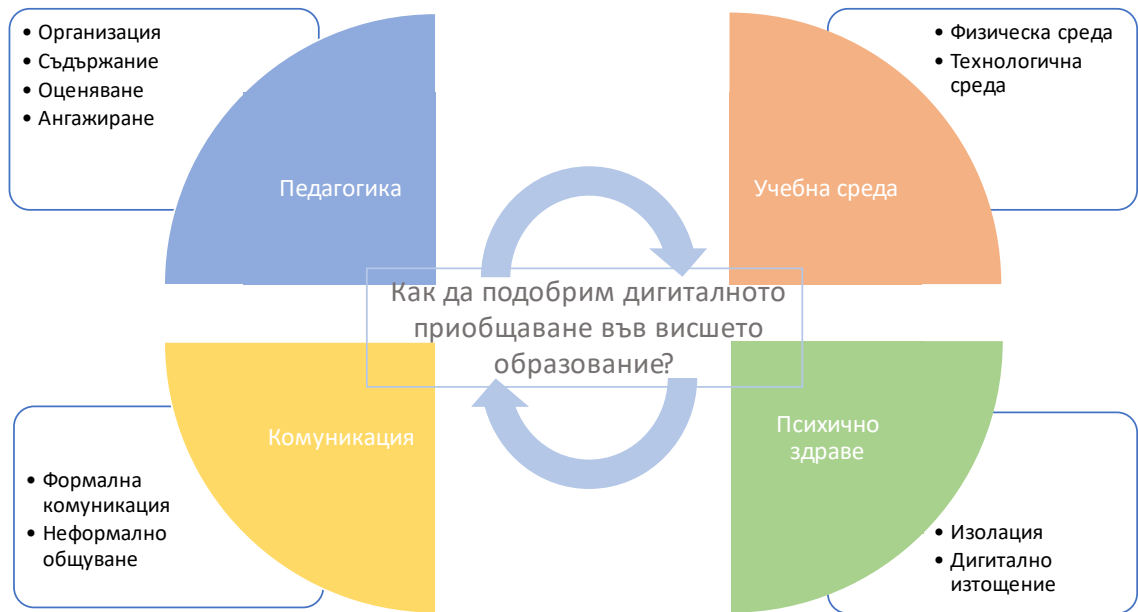
Дигиталното изтощение се счита за съществен проблем както при студентите, така и при преподавателите. Използването на множество различни платформи допълнително затруднява ситуацията особено като се има предвид, че значителен брой преподаватели отчитат нуждата от по-добри дигитални умения, към което се прибавя и неоптималното състояние на наличната технологична инфраструктура, което оказва особено влияние върху образователния процес.

Проведеният клъстер анализ дава възможност да се отделят четири конкретни групи студенти като за всяка група да се предложат специфични препоръки. В първата група попадат немотивирани студенти, на които им липсва вдъхновение да участват активно по време на онлайн занятията, както и непосредствената връзка с преподавателя. Следващата група е на неактивните студенти, които не могат да привлекат вниманието на преподавателя. Дигитално активирани студенти са мотивирани от онлайн занятията да се включват в дискусиите. И накрая зрелите студенти, които в повечето случаи работят като едновременно с това следват магистърска програма и които намират дигиталното образование за задоволително и удобно.

Добри практики

По време на принудителния преход към дигитално образование, наложен от COVID-19 пандемията, преподавателите от участващите в проекта висши учебни заведения въведоха и изпробваха редица тактики, които да им помогнат да преодолееят срещаните трудности и предизвикателства. Тези „добри практики“ могат да се групират в четири категории: педагогика, учебна среда, комуникация и психично здраве.

Част от предложените добри практики в областта на педагогиката се отнасят към необходимостта ясно да се определи и предварително огласи структурата на курса, да се записват и предоставят онлайн лекции, да се въведе текущо оценяване и да се използват интерактивни инструменти, които да стимулират взаимодействие. Що се отнася до учебната среда, особено в условията на дигитално обучение, трябва да се наблегне върху усъвършенстване на технологичната инфраструктура и помощта, която се предоставя на преподавателите и студентите като се обърне особено внимание на липсващите дигитални умения и тяхното усвояване. Също така беше подчертана необходимостта от стандартизиране и уеднаквяване на използваните платформи. Изтъкнато беше и, че яснотата и координацията на съобщенията е от съществено значение за подобряване на комуникацията в дигитална среда като непринудените разговори със студенти и колеги, както и редовното организиране на събития помага за намаляване на несигурността и стреса.

Препоръки

Въз основа на резултатите от изследването и идентифицираните добри практики, могат да се направят някои препоръки, които да подпомогнат приобщаването в цифровото висше образование. Основните препоръки са:

- Стратегиите за приобщаване и ангажиране в цифровото образование трябва да са приспособени към отделните групи студенти в зависимост от произхода, профила и поведението им.
- Придобиването и усъвършенстването на уменията на преподавателите и до известна степен на студентите е необходимост. Това се отнася не само за дигиталните умения, но също така и за културните и междуличностните.
- Присъственото обучение остава съществено при придаване на човешки облик на обучението и при изпълнението на практически занятия.
- Дигиталните технологии трябва да се използват, за да се трансформира образователния процес и да се подпомага обучението, но не трябва да се разчита на тях като основно средство.
- Учебното съдържание и методи трябва да се изготвят конкретно за използването им в дигитална среда.
- Общо разбиране и координация на стратегиите за приобщаващо цифрово образование са необходими между отделните факултети, департаменти и центрове за приемане и подпомагане на студентите в рамките на едно висше учебно заведение.